

PAPER DETAILS

TITLE: Korkusuz Abdal ve İki Manzumesi

AUTHORS: Bahattin KAHRAMAN

PAGES: 127-137

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/713004>

KORKUSUZ ABDAL VE İKİ MANZUMESİ

Bahattin KAHRAMAN

Giriş

Ahmed Yesevî (ö.563/1167) geleneğinden hareketle gelişip serpilen Türk tasavvuf akımları içerisinde yer alan Heterodoks karakterli topluluklardan¹ biri de Anadolu Abdalları (Abdâlân-ı Rûm)'dır. Bu yazıya konu olan Korkusuz Abdal da bu zümre içinde yetişmiş şairlerdendir. Bu noktada şairi daha yakından tanıyabilmek amacıyla Abdallar zümresinden biraz söz etmek faydalı olacaktır.

"Bedel" in çokluğu olan "abdal" kelimesinin aslı "ebdal" dir. Yazılı kaynaklarda miladî IX. yüzyıldan itibaren görülen kelime, daha sonra teklik anlamıyla kullanılmıştır. Türk edebiyatında, XII.-XIV. yüzyıllarda "derviş", XV. yüzyılda "meczip, mecnun, divane", XVI. yüzyılda "kalenderlere benzeyen serseri derviş" anlamlarıyla söz konusu edilmiş, XVII. yüzyılda da sıkça kullanılmış, XVIII. yüzyıldan sonra ise tedricen önemini kaybetmiştir². Abdal'ın terim anlamı ise, tasavvuf felsefesine bağlı olarak "**Ricâlü'l-Gayb**" nazariyesine dayandırılmaktadır. Buna göre, "*Allah, dünyanın manevî nizamının muhafazasına halkın bilmediği bir takım sevgili kullarını memur etmiştir. Herkesçe meşgul oldukları için kendilerine **Ricâlü'l-Gayb** denilen bu adamlar arasında muntazam bir mertebeler silsilesi vardır. Mertebelerin en yüksek derecesinde **Kutbu'l-aktâb** bulunur, ondan sonra sırasıyla iki imam, evtâd, efrâd abdal gelir, onun altında da muhtelif silsileler bulunur. Mertebeler aşağıya doğru indikçe ona mensup olanların sayıları çoğalır. Yukarı mertebedekiler kendilerinin aşağısındaki mertebelere mensup olanları bilirler, fakat aşağıdakiler yukarıdakileri bilmezler. Herhangi bir silsilede bir yer boş kalsa, onu takip eden mertebeye mensup biri oraya yükseltilir ve teselsül son mertebeye kadar gider. Bunların hepsi muayyen sahalara memurdurlar*"³. Keza bu konuyla ilgili olarak Sarı Abdullah Efendi (ö. 1071/1660-61)'nin ifadeleri de şöyledir: "*Abdal: sulehadan bir kavimdir ki dünya anlardan bir an hâlî olmaz. Kaçan anlardan birisi intikâl eylese yerine birisi*

¹ Bk. Ahmet Yaşar Ocak, *Türk Sufiliğine Bakışlar*, İstanbul, 1996(2. baskı); *Babâiler İsyânı-Aleviliğin Tarihsel Altyapısı Yahut Anadolu'da İslâm-Türk Heterodoksisinin Teşekkülü*, İstanbul, 1996; *Osmanlı Toplumunda Zındıklar ve Mülhidler* (15.-17. Yüzyıllar), İstanbul, 1998.

² Fuad Köprülü, "Abdal", *Edebiyat Araştırmaları* 2, İstanbul, 1989, s. 370-371 (Abdallar konusunda yazılmış en kapsamlı araştırma olarak literatüre geçen bu makale ilk defa, *Türk Halk Edebiyatı Ansiklopedisi*, İstanbul, 1935, Sayı: 1, s. 23-56'da neşredilmiş, kendinden sonra yapılan araştırmalara kaynaklık etmiştir).

³ Fuad Köprülü, *agm.*, s. 363-364.

*dahi nasb olunup ana bedel olur. Büdelâ, ricâlullahtan yedi nefer ricâldir ki bâtin-larıyla Allah'a nasihat ve mev'izeleriyle ıslâh-ı müslimîne müteveccihler olup halkı Hakk'a dâvet ederler"*⁴. "*Ruhlarını nefislerinin, manevî varlıklarını maddî varlıklarının yerine bedel ettikleri için bu adla anıldıkları*" şeklindeki sözler de⁵ yine Abdallar için söylenmiştir.

Başka bir rivayete göre ise, İslâmiyetin doğuş ylarında bu adla anılan bir topluluk mevcuttur. Buradan hareketle hadis literatürüne birçok hadis de girmiştir. Taberânî, ibn Asâkir, Beyhâkî, Deylemî, Ebu Nuaym gibi muhaddisler yanında genellikle mutasavvıflarca nakledilen bu hadislerin çoğunun uydurma olduğu ileri sürülmüştür. Özellikle de ibn Teymiye, ibn Salah ve Sehâvî gibi bilginlerin tenkidine uğrayan söz konusu hadislerden ancak birkaçı sahih hadisler kategorisi içerisine konulmuştur. İşte bu birkaç sahih hadis dolayısıyladır ki Abdallar, yukarıdaki özellikleriyle, İslâm bilginleri tarafından kabul edilmişlerdir⁶.

Anadolu başta olmak üzere Azerbaycan, İran, Türkistan, Afganistan ve Çin Türkistanı gibi Türk coğrafyasının çeşitli bölgelerinde⁷ sosyal hayatın renkli toplulukları arasında yer alan Abdallar'ın, zamanla birtakım değişikliklere uğradıkları ve nihayet XV. yüzyıldan itibaren bir kurum olarak ortaya çıkan Bektaşîliğin içine yerleştikleri de bilinmektedir.

Eski kaynaklarda Abdallar'ın kendilerine has olan hayat tarzları, giyim-kuşamları, saç ve sakal biçimleri çeşitli tasvirlerle ortaya konulmuştur. Bunlardan biri (929/1522) de yazılan Vâhidî'ye ait Hâce-i Cihân ve Netice-i Cân (Tevâ'if-i Aşere, Kitâb-ı Tevâ'if-i Aşere, Menâkıb-ı Hâce-i Cihân) adlı eserdir⁸. On bölümden oluşan bu önemli eserin müstakil bir bölümü Abdallar'a ayrılmıştır. Başları açık, ayakları yalın, üzerlerinde tennureler, omuzlarında Ebu Müslim nacağı, boyunlarında birer şuâî çomak vs. şeklinde tasvir edilen Abdal tipi, bu eserde şöyle anlatılmaktadır: "*Günlerden bir gün nâgâh be-kudret-i âlem-pehâh Rûm Abdâlları kan hayrân ve yâl ü bâlleri üryân çerâg-ı şeddeyle dâire-i kudûmların döge döge ve boynuzların çala çala hezâr hûy u hây ile ve âh u vây ile başları kabak ve yalın ayak ve tenleri çıplak birer tennureleri var. Ancak üzürlerinde birer yünden örülmüş kuşak, omuzlarında birer Ebü'l-Müslimî nacak ve boyunlarında birer şuâî çomak ve bellerinde*

⁴ Ahmet Talât Onay, *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar*, Ankara, 1992, s. 2 (Haz.: Cemal Kurnaz).

⁵ *Türk Dili ve Edebiyatı Ansk.* "Abdal" mad., C. 1, s. 7.

⁶ Fuad Köprülü, *agm.*, s. 364; *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansk.* "Abdal" Mad., C. 1, s. 59.

⁷ Bk. F. Köprülü, *agm.*, s. 400, 402, 403, 407.

⁸ Türk tasavvuf tarihi ve kültürü bakımından son derece önemli bilgiler içeren bu eser, şu bölümlerden oluşmaktadır.

1) Tâife-i Kalenderî

2) Tâife-i Abdâlân

3) Tâife-i Haydariyân

4) Tâife-i Câmîyân

5) Tâife-i Bektaşîyân

6) Tâife-i Şemsi Tebrizân

7) Tâife-i Mevlevîyân

8) Tâife-i Edhemîyân

9) Tâife-i Âlimân

10) Tâife-i Sûfiyân.

Günay Kut (Alpay), "British Museum'daki Bazı Önemli Türkçe Yazmalar ve Tavaif-i Aşere'den Tâife-i Bektaşîyân", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten* (1971), s. 209-246.

ikişer cür'adân birinde kâv-ı çakmak ve birinde gubâr-ı muhakkak ve bir yanlarında Abdâlîn sarı kaşık şöyle ki bir şorbayla toldursa toyar ana ışık ve her kaşık cenbinde asılı birer âşık ve birer yanlarında keşkül kuşaklarında sarkık ve bedenleri pul pul âteşîler idüğüne anlar tanık ve kiminüñ sinesinde nakş-ı şekl-i zülfikâr ve kimisinüñ sînesinde nakş-ı nâm-ı Haydar-ı Kerrâr ve kimisinüñ bazusunda hey'et-i mâr ve cümlesinüñ şakaklarında döğündürven lâle-vâr görenler dirler ki hâzâ alâmetün-nâr pes bu cumhûr-ı pür-sürûr bu tumturakla ve bu butrak-ı çomagla Hâce-i Cihânüñ hânegâhına müteveccih oldılar⁹.

Böyle bir tip ve karakter özelliği Abdallar zümresinin yüzyıllar içerisinde Anadolu sosyal hayatında kendilerine bir yer edindikleri, Köprülü'nün tespit ettiği otuz adet "abdâl" adı taşıyan köyden¹⁰ daha iyi anlaşılmaktadır. Şüphesiz bu yerleşimlerden bir kısmı şairlerin isimlerini taşımaktadır. Türk tasavvuf/tekke edebiyatı dairesi içerisinde değerlendirilen Abdal unvanlı şairlerin, tam olarak tespit edildiklerini söylemek mümkün değildir. Ancak, yazılı kaynaklarımız incelendikçe yeni sîmaların ortaya çıkabileceği de gözden ırak tutulmamaktadır. Günümüze kadar yapılan araştırmalar sonucunda adları belirlenen, eserleri tespit edilen şairler¹¹ bile, Abdallar'ın Bektaşî şairler içinde ayrı bir çevre oluşturduklarını ortaya koymaktadır. Bazılarının adları şöyledir: Abdal Musa (XIV. yy.), Miskin Abdal (15.-16. yy.), Yeşil Abdal (XVI. yy.), Kumral Abdal (Osman Bey devri), Abdal Murad (Orhan Bey devri), Kaygusuz Abdal (ö. 1444), Seher Abdal (XVI. yy.), Koyun Abdal (XVI. yy.), Muhyeddin Abdal (XVI. yy.), Abdal Mehmed (II. Murat devri), Pir Sultan Abdal (XVI. yy.) Sâdık Abdal (XVI. yy.), Kazak Abdal (XVII. yy.).

Korkusuz Abdal:

Korkusuz Abdal'a ait herhangi bir bilgi ve belgeye rastlanamamıştır¹². Onu bize tanıtan yegâne belge, tesadüfen elimize geçen iki adet manzumesidir. Ancak bun-

⁹ Şaban Çetin, *Abdâlân-ı Rûm*, Selçuk Üniv. Fn-Ed. Fak. Tarih Bölümü, Konya-1986 (Bitirme tezi). [Bu çalışma, eserin yalnız Abdâlân-ı Rûm kısmı ile sınırlı olup Antalya Tekelioğlu Kütüphanesi'nde kayıtlı nüsha esas alınmak ve Selçuk Üniv.Fen-Ed. Fak. Ktp'ndeki nüshadan da faydalanmak suretiyle meydana getirilmiştir.]

¹⁰ F. Köprülü, *agm.*, s. 399-400.

¹¹ Bu konudaki araştırmalara bir-iki örnek: F. Köprülü, "Abdal Musa", *Edebiyat Araştırmaları* 2, İst., 1989, s. 419-428 (Bu Makale, *Türk Halk Edebiyatı Ansiklopedisi*, İst., 1935, Sayı: 1, s. 60-64'de eksik olarak yayımlanmış, daha sonra Orhan Köprülü tarafından tamamlanmıştır. Bk. *Türk Kültürü*, Şubat 1973, Sayı: 124, s. 198-207); Sadeddin Nüzhet Ergun, *Bektaşî Şairleri ve Nefesleri*, İst., 1944; Orhan Ural, *Pir Sultan Abdal*, Ankara, 1982; Abdurrahman Güzel, *Kaygusuz Abdal*, Ankara, 1981; Kaygusuz Abdal, *Dilgüşâ*, Ankara, 1987; "Tekke Şiiri", *Türk Dili Türk Şiiri Özel Sayısı III (Halk Şiiri)*, Sayı: 445-450 (Ocak-Haziran 1989, s. 251; Maârife Hacıyeva-Şahin Köktürk, "Miskin Abdal", *Milli Folklor*, Bahar 37 (1998), s. 85; Şükrü Elçin, "Yeşil Abdal ve Karaca Oğlan Üzerinde Notlar", *Prof. Dr. Umay Günay Armağanı*, Ankara, 1996, s. 10.

¹² Konuyla alakalı olarak gözden geçirilen bazı eserler: Sadeddin Nüzhet Ergun, *age*; Kemal Samancıgil, *Alevî Şairleri Antolojisi*, İstanbul, 1946; Abdülbaki Gölpınarlı, *Alevî-Bektaşî Nefesleri*, İstanbul, 1963; Vasfi Mahir Kocatürk, *Tekke Şiiri Antolojisi*, Ankara, 1968; Cahit Öztelli, *Pir Sultan'ın Dostları*, İstanbul, tarihsiz (2. baskı); *Bektaşî Gülleri-Alevî-Bektaşî Şairleri Antolojisi*, Milliyet Yay. (tarihsiz); Turgut Koca, *Bektaşî Nefesleri ve Şairleri* (13. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Kadar), İstanbul, 1990.

larda da hayatının bir yönünü aydınlatacak bilgiler bulunmamaktadır. Dolayısıyla, şairin nerede ve ne zaman yaşadığı, ailesi, kimlerle münasebet kurduğu vb. konuları karanlıkta kalmaktadır. Eldeki eserlerinden sadece Abdallar zümresine mensup bir Bektaşî olduğu öğrenilebilmektedir. Bunun dışında bir de karakteri hakkında ip uçları yakalanabilmektedir ki bunlar da esasen bütün Abdallar'da gözlenen özelliklerdir. İçinde yetiştiği çevrenin temel hususiyetlerini iyi temsil ettiği görülen şair, mahlasından da anlaşılacağı üzere, korkusuz, hatta pervasızdır. Dünya malına önem vermeyen, gezmeyi, eğlenmeyi, yeme-içmeyi seven biridir. Taâmiyye'sinde yer alan şu dizeler, onu az çok tanıtmaktadır.

Abdallarun sırdan tolu
Torlakların üryân kumu
Görmez nedür cennet tamu
Yâ Hâcî Bekdaş-ı Veli

Abdallaruz torlaklaruz
Her bulduğumuz haklaruz
Esrârimuz pek saklaruz
Yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî

Bunun dışında hangi yüzyıl şairi olduğu da kesin olarak belirlenememiştir. Ancak, manzumelerin kayıtlı olduğu *Kâşif Divanı* nüshasının 1134/1721 yılında istinsah edilmesi ile manzumelerin dil ve üslûp özellikleri dikkate alındığında en azından 17. yüzyıl içinde yaşadığını, tahminî olarak söylemek mümkün görünmektedir.

Manzumeleri

Korkusuz Abdal'ın elimizde iki manzumesi bulunmaktadır. Bu manzumeler, el yazması bir *Kâşif Divanı* nüshasının son kısmında 128b-130a yaprakları arasında kayıtlıdır. Manisa-Kula Müftülüğü bünyesinde oluşturulan eski harfli yazma ve basma eserlerin yer aldığı küçük çaplı mütevazı bir kitaplıkta¹³ kayıtsız olarak duran bu nüsha, nestalik ile kaleme alınmıştır. 105 b'deki istinsah kaydından anlaşıldığına göre, Devlet Hânü'l-Lahorî tarafından 1134/1721'de yazılmıştır ve tamamı 144 yapraktır. Son kısmında Korkusuz Abdal'ın yanında Derviş Pîrî gibi başka Bektaşî şairlere ait şiirler de yer almaktadır.

Her iki manzume de Abdallar'la ilgilidir. Bu itibarla eldeki metinlerin, Anadolu tasavvuf kültürü için birinci elden vesika özelliği taşıdıkları söylenebilir.

¹³ Adı geçen bu kütüphanenin kitap varlığı fazla değildir. Bununla birlikte, kitapların Kula ve çevresinden toplanmış olması, ona ayrı bir değer yüklemektedir. Yakın bir geçmişte kurum yetkilileri, vatandaşların elindeki yazma ve basma kitapları peyderpey toplayarak bu mütevazı kitaplığı teşkil etmişlerdir. Toplanan kitapların bir kısmı Diyanet İşleri Başkanlığı'nın talimatıyla Ankara'da kurulu bulunan Diyanet eski eserler kütüphanesine gönderilmiştir. Kütüphane, henüz elden geçirilmemiştir.

Taâmiyye

Belirtilen nüshanın 128b-129a yapraklarında kayıtlı bulunan ilk manzume, adından da anlaşıldığı gibi bir "taâmiyye" olup "*Kaside-i Taâmiyye-i Abdâliyye-i Bektaşîyye Be İbâret-i Korkusuz Abdâl*" başlığı altında yazılmıştır. Geleneksel tekke şiiri özellikleri taşıyan bu manzume, kayıtlı olduğu nüshada her ne kadar beyit esasına göre yazılmışsa da, hem bir aruz, hem de bir hece ölçüsüne denk düşecek şekilde söylenmiştir. Beyitler hâlinde düşünülürse, Müstefilün Müstefilün Müstefilün Müstefilün aruz kalıbı ve musammat kafiye ile oluşturulmuş bir manzume, eğer dörtlüklerle yazılır ise *8'li hece ölçüsü* ve aBaB, cccB, dddB... şeklindeki kafiye düzeniyle bir halk şiiri ortaya çıkmaktadır. Yazımızın sonuna eklediğimiz bu metin, şiirin edasına bakılarak dörtlükler hâlinde verilmiş olup tamamı 48 dörtlüktür.

Diğer tarikat şairleri gibi Korkusuz Abdal da piri Hacı Bektaş-ı Velî'yi dilinden düşürmemektedir. Ancak bu şiir, iki özelliği dolayısıyla önem kazanmaktadır. Birincisi Abdallıkla ilgili söyleyişleri ki "Abdâla esrarın gerek" diye söze girilmekte ve baştan sona kadar Abdallar'ın bazı özellikleri dile getirilmektedir. Şiirde geçen esrar, hayran, envâr, divane, mestane, didelerin kan mest olması, sinelerin cûş eylemesi, gönülde kinelerin kalmaması, bengilerüz, envâ-ı ihsân isterüz, biz postumuz üzre erüz, sır, torlak, uryân, görmez nedür cennet tamu, kahr-izzet, ruhsat-azîmet, halvet-riyâzet bilmeme vb. kavram ve ifadeler, esasen 'Abdallık'ın terminolojisini yansıttığı gibi, şiirin bütünü de bu zümrenin özellikleri hakkında yeterli bir kanaat oluşturmaktadır.

İkincisi ise Türk yeme-içme ve mutfak kültürü açısından önemlidir.¹⁴ "*Ancak bilürüz lût u pût/eyvallah şeydallâh sükût/teslim-i cânuz lâyemût*" ifadesiyle yeme-içme faslına geçilir ve hayli yiyecek-içecek ismi belli bir sıra dahilinde söz konusu edilir. Gerek muhteva zenginliği ve gerekse bu konudaki gelenek ve görenekler, şiirin ehemmiyetini artırmaktadır. İçeriği hakkında bir fikir vermek amacıyla şu isimler buraya alınmıştır: Mercümek, bakla, nohut, tarhana, katmer, çörek, yağlı börek, biryan kuzu, çevirme, döner, büber, yumurta, koyun yahnisi, oğlak kebabı, soğan tolması, misket elması, yağlı pilav, keşkek, meyveli aşure, paça, za'feranlı tavuk çorbası, oğul balı zerdesi, meyveli harnop zırvası, tutmaç, mahallebi, ekşili pirinç aşısı, lokma, helva, baklava, keten helva, tahniyye, Tebrizî, bademli Konya hel-

¹⁴ Türk yeme-içme kültürü ile ilgili şu yayınlar örnek olarak verilebilir: Selma Birer-Zümrüt Nahya, *Geleneksel Türk Mutfağı Bibliyografyası Üzerine Bir Deneme*, Ankara, 1990; *Birinci Milletlerarası Yemek Kongresi (25-30 Eylül 1986)*, Ankara, 1988 (Haz. F. Halıcı); *İkinci Milletlerarası Yemek Kongresi 3-10 Eylül 1988*, Ankara, 1989 (Haz. F. Halıcı); *Üçüncü Milletlerarası Yemek Kongresi (7-12 Eylül 1990)*, (Haz. F. Halıcı); *Dördüncü Milletlerarası Yemek Kongresi (3-6 Eylül 1992)*, (Haz. F. Halıcı); *Türk Halk Kültürü Araştırmaları Türk Mutfağı Özel Sayısı 1990/1*, Ankara, 1990; Hüseyin Namık Orkun, "Millî Türk Yemekleri", *Dergâh Dergisi*, Sayı: 20 (Şubat 1338); Günay Kut, "Türklerde Yeme-İçme Geleneği ve Kaynakları", *Eskimeyen Tatlar; Türk Mutfak Kültürü*, (Haz.: Semahat Arsel), Koç Vakfı, İst., 1996, 38-71. Türkçe-İngilizce; Günay Kut, "İlm-i Hâl Kitaplarında Yeme-İçme ve Gelenek-Görenekle İlgili Malzeme", *V. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi, Gelenecek Görececek İnançlar*, 24-28 Haziran 1996, Ankara.

vası, sellüte, şalgam, badıncan turşusu, emrûd, erik, zerdali, ayva, turunç, çerez, fındık, fıstık unnâb, üzüm.

Müseddes

Korkusuz Abdal'ın eldeki ikinci manzumesi bir Müseddes olup "*Müseddes-i Melih Be İbâret-i Korkukuz Abdâl*" başlığını taşımaktadır. Dokuz bent tutarındaki bu şiir, aruzun *Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün* kalıbıyla yazılmıştır.

Adı geçen nüshanın 129b-130a varaklarında kayıtlıdır ve diğeri gibi bu da 'Abdallar'ı anlatmaktadır. Günümüz şartlarında anlaşılması oldukça zor olan bir zümreyi, kendilerine has dinî inanç ve felsefeleri, hayata bakış ve psikolojileriyle doğrudan aksettiren bu şiir, pek çok açıdan dikkat çekicidir.

Sonuç

Bu yazıyla bir tarihî/edebî şahsiyet ve ele geçen eserleri, ilgililerin istifadesine sunulmuş bulunmaktadır. Son yıllarda daha ziyade ideolojik bir bakış ve söylemle tartışma konusu yapılan Alevîlik-Bektaşîlikle uğraşanlar başta olmak üzere, kültür ve edebiyat alanlarıyla ilgilenenlere, bu yazıyla birlikte tanıtılan manzumeler, biraz olsun fayda sağlarsa amaca ulaşılmış olunacaktır. Korkusuz Abdal gibi tarihî kişiliklerin tespiti ve eserlerinin daha yakından tanınmasıyla tartışmaya açık olan benzer problemlerin, çözüme olabildiğince yaklaşacağı düşüncesi, esasen bilim çevrelerinin malumûdur.

128b KAŞİDE-İ TA'ÂMİYYE-İ ABDÂLİYYE-İ BEKDAŞİYYE BE-İBÂRET-İ KORKUSUZ ABDÂL

- 1 Abdâla esrârûn gerek yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
Hayrâna envârûn gerek yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 2 Top top yiyüp dîvâneler hayrân ola mestâneler
Halvâlar-ıla kaneler yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 3 Kân mest olunca dîdeler cûş eylesün hem sîneler
Kalmaz gönülde kîneler yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 4 Bengîlerüz hayrânlaruz envâ'-ı ihsân isterüz
Biz postumuz üzre erüz yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 5 Abdâllarûn sırdan tolu torlaklarûn 'üryân kamu
Görmez nedür cennet tamu yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 6 Abdâllaruz torlaklaruz her bulduğumuz haklaruz
Esrârımız pek şaklaruz yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 7 Biz kahr u 'izzet bilmezüz ruḥşat 'azîmet bilmezüz
Halvet riyâzet bilmezüz yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî

- 8 Ancağ bilürüz lût u pût eyva'llāh şeyda'llāh sükût
Teslīm-i cānuz "lā yemût" yā Hācī Bekdaş-ı Velī
- 9 Toptolu olsa cür'adān keyf eyese esrār-ı cān
Olur idük şāh-ı cihān yā Hācī Bekdaş-ı Velī
- 10 Mercümeği ħor görmezüz bakla noħud mı şormazuz
Tarħana olsa yermezüz yā Hācī Bekdaş-ı Velī
- 11 Abdāllara ni'met gerek ħāzır müheyyā bī-emek
Kadmer çörek yağlı börek yā Hācī Bekdaş-ı Velī
- 12 İster gönül biryān kuzı tennūrdan olsa kırmızı
Ancağ yeter idi yüzi yā Hācī Bekdaş-ı Velī
- 13 Çevirmenūñ bir tadı var kolsun mı hīc bizde karār
Elli koyun olsa döner yā Hācī Bekdaş-ı Velī
- 14 Kavruldı açlıktan ciger kavırmadan gelmez ħaber
Katsam aña vāfir büber yā Hācī Bekdaş-ı Velī
- 15 Deryā gibi güzel şular ağzum şuyı gibi akar
Tuzlı güzel yumurtalar yā Hācī Bekdaş-ı Velī
- 16 Besli koyunuñ yaħnisi erkek kuzınuñ yağlısı
Gelsün siniler tolısı yā Hācī Bekdaş-ı Velī
- 17 Oğlak kebābı istenür girse' çine kızsā tenūr
Kırk olsa kimdür uşanur yā Hācī Bekdaş-ı Velī
- 18 Var mı kebāblık elli kaz altmış bülüc seksan ħoraz
Hem ma'denos-ıla piyaz yā Hācī Bekdaş-ı Velī
- 19 Hoşdur soğanuñ tolması kırmızı mumbar bulması
Tolmışca misket elması yā Hācī Bekdaş-ı Velī
- 20 Çok olsa yaprak şarması tolmuş batıncan yarması
Bişmiş kebābuñ karması yā Hācī Bekdaş-ı Velī
- 21 Açdur bular ni'met yetür bilmez 'aceb toymak nedür
Yağlı pilavdan çok getür yā Hācī Bekdaş-ı Velī
- 22 Keşkek şumaklanmış ola ħarrişeden meydān tola
Yağlı lapa gelse n'ola yā Hācī Bekdaş-ı Velī
- 129a 23 Mīveli 'aşūre aşı gelse görürdük cünbişi
Al gel paça ile başı yā Hācī Bekdaş-ı Velī
- 24 Za'frānlı tavuk çorbası oğul balınuñ zerdesi
Mīveli ħarnob zırvası yā Hācī Bekdaş-ı Velī

- 25 Köfte şalasın tutmaca nâzik gelür ol yutmaca
Nârdeng ile yoğurtlıca yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 26 Südli pirinci bal-ıla tatlı muhallebi bile
Pālūde bādemli ola yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 27 Ekşili pirinc aşına giçsem kaşıkla başına
Geldi balık kardaşına yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 28 Hoşdur balık çorbası da yağ-ıla kavurması da
Yenör bütün tolması da yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 29 Yenürdi olsa ekşi aş eylerdi kaşıklar savaş
Dökme pilava gel tolaş yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 30 Gelse bu demde baklava burma belıgradı bile
Dible geverne şamşa da yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 31 Yapma babuc ballı o iş loğma ile halvâ kemiş
Zelbiyye şabūniyye diş yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 32 Kanı ketān halvâları tel tel uzatsam anları
Taḥniyye yenmez serserî yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 33 Tebrîziye pöh pöh deyü zevk eylesek olur eyü
Bādemli helvâ Konyalı yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 34 Tatlu yürek yakdı meded tuzlu irişdir bî-'aded
Ekş'eylesek olmasa şed yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 35 Sellüteler envā'-ıla turşıları ḥod kim bile
Ni'metler-ile ev tola yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 36 Fincanda limon ekşisi şalgam badıncan turşısı
Hem üzimün ḥardallısı yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 37 Hôş-âbı kim şaysun 'aceb meydānda ḥâzır olsa hep
Kaysı üzüm de der-'akab yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 38 Emrūd erik zerdāliden karpuz kavun şeftālūden
Vişne kiras elmalıdan yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 39 Ayva turunc-ıla enār biñ batman olsa kim kanar
İncir ü ḥurmā tâze var yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 40 Olsa bir enbār da çerez yense yenür idi birez
Müşkilcedür isterse rez yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 41 Fındıkla fisdık leblebi 'unnāb üzün bādem gibi
Köfter şucuk cān matlabı yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî

- 42 Yendi çerezler meyveler gelsün mümessek kahveler
Şekkerle karışmış şular yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 43 Bu demde gelsün tâzeler virsün bize âvâzeler
Gelsün şafâlar tâzeler yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 44 Tanbûr u ney olsa rebâb kânûn-ıla açılsa bâb
Raşş eyleseler mâhitâb yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 45 Meclis tamâmında kamu pehlûya gelse hûb-rû
Olmasa hâ'il mû be-mû yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 129b 46 Cânânı bulsak ten tene cânı komazduk meskene
Ben yine tutuşdum yine yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 47 Olur mı ol gün kim o şâh ola benümle mihr ü mäh
Senden yanar ey pâdişâh yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî
- 48 KORKUSUZ ABDÂL dost-ıla hırkaya girsem post-ıla
Baksam bu çeşm-i mest-ile yâ Hâcî Bekdaş-ı Velî

129b MÜSEDDES-İ MELÎH BE-'İBÂRET-İ KORKUSUZ ABDÂL

I

Kulağ ur cân-ıla diñle ne söyler bu deli Abdâl
Niyâz itmiş kerem-kânı getürmiş bir velî Abdâl
Ne dîrsin sen bu esrâra kamuda mûncelî Abdâl
Cihânı ğark iden nûra Hudâ hakkı celî Abdâl
Semâvât emrine munkâd cihānuñ ekmeli Abdâl
Ta'âla'llâh ne rûşendür Muhammed Hâk 'Alî Abdâl

II

Gice gündüz gelir giçer anı söyler beyân-ile
Şular dâ'im aķar yürür benem ol dir lisân-ile
Görinmez şanma Hâk vechi şavaşma tercemân-ile
Tecellî eyledi dilber cihāna cism ü cân-ile
Görindi şûretâ âdem cihānuñ ekmeli Abdâl
Ta'âla'llâh ne rûşendür Muhammed Hâk 'Alî Abdâl

III

Benümle söyleşür sözün bu halk u emr bünyâdı
Sevişdük cân-ile tende komazuz arada yâdı
Vişâle irdi 'aşıklar bıraktı âh u feryâdı
İkilik kalmadı gitdi bir oldu mehdi vü hâdî
Getürdi bir kadeh vahdet cihānuñ ekmeli Abdâl
Ta'âla'llâh ne rûşendür Muhammed Hâk 'Alî Abdâl

IV

Hayālî hoş vişalidür vişālî cāvidānıdur
 Cemālî günden enverdür gözüm gönüm mekânıdur
 Benüm dilüm degil bu dil anuñ bu tercemānıdur
 Ben anda maḥv ğark oldum dilüm anuñ lisānıdur
 Benümle sözini söyler cihānuñ ekmeli Abdāl
 Ta'āla'llāh ne rüşendür Muḥammed Hāk 'Alī Abdāl

V

Ol idi ewel ü āḥir yine oldur kamu varlık
 Olur gāh nāz-ile ma'sūk niyāz-ile gehi 'aşık
 Bürinür nev-be-nev şüret kamusı şānına lāyık
 Ne yüzden söylesem medḥin yalan olmaz kamu şādık
 Özini medḥ ider dā'im cihānuñ ekmeli Abdāl
 Ta'āla'llāh ne rüşendür Muḥammed Hāk 'Alī Abdāl

VI

130a Hudādur hep Hudādur hep Muḥammed Muştafādur hep
 Muḥammed Muştafādur çün ne kılsun arada mezheb
 Özidür t̄alib ü rāğib özidür özine matlab
 Özini ḥak bilüp buldı temāşādur bu söz yā Rab
 Kanı göz kim görünür uş cihānuñ ekmeli Abdāl
 Ta'āla'llāh ne rüşendür Muḥammed Hāk 'Alī Abdāl

VII

Ḳul idi gerçi ol t̄alib irince leyle-i isrā
 Arardı yirde vü gökde bulam şāyed diyü Mevlā
 Kaçan ki irdi "kavseyn" bulındı sırr-ı "ev-ednā"
 Ta'ayyün buldı Hāk-ıla ol oldı zāt-ı "mā-evḥā"
 Özini bildi Hudāy-imiş cihānuñ ekmeli Abdāl
 Ta'āla'llāh ne rüşendür Muḥammed Hāk 'Alī 'Abdāl

VIII

Özini Hāk bilen bildi kitābu'llāhuñ esrārın
 Vişāle irdi 'uḳbāda dimez kim irişem yarın
 Temāşā eyledi vechin bulınca gözde envārın
 Dem-ā-dem seyr ider 'ārif bu yüzden dōst dīdārın
 Anuñ-çün kim cemālu'llāh cihānuñ ekmeli Abdāl
 Ta'āla'llāh ne rüşendür Muḥammed Hāk 'Alī 'Abdāl

IX

Velîler nuṭkını söyler işitgil KORKUSUZ ABDÂL
Kemālu'llāhı ol ṭālib olasın sen de şāhib-ḥāl
Bilinmez evliyā 'ilmi okımaḳla kitāb akvāl
Ere teslîm olup dā'îm çekersün hıdmeti eşgāl
Bilürsin 'ilm-i ḥāl-ile cihānuñ ekmeli Abdāl
Ta'āla'llah ne rüşendür Muḥammed Hāk 'Alî Abdāl